

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Riaditeľstvo štátnej ochrany prírody v Banskej Bystrici

Ochrana a starostlivosť o chránené stromy

Metodická príručka

2023

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky,
Riaditeľstvo štátnej ochrany prírody v Banskej Bystrici

OCHRANA A STAROSTLIVOSŤ O CHRÁNENÉ STROMY

Metodická príručka

© 2023

Autor: Milan Krištof

Text príručky neprešiel jazykovou úpravou.

Predná strana obálky: Chránený strom Veľkouherská lipa, foto autor

www.sopsr.sk

OBSAH

ÚVOD	4
1. Právne predpisy	5
2. Dotknuté štátne orgány pri vyhlasovaní ochrany, zmene alebo zrušení chráneného stromu a starostlivosti o chránené stromy.....	6
2.1. Okresný úrad v sídle kraja.....	6
2.2. Okresný úrad	6
3. Organizácie ochrany prírody	6
3.1. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky.....	7
3.2. Správy národných parkov	7
4. Ochrana chránených stromov	7
4.1. Stručná história ochrany.....	7
4.2. Budovanie súčasnej sústavy chránených stromov Slovenska	8
4.3. Vyhľadávanie významných stromov.....	9
4.3.1. Vyhľadávanie stromov aktívne (informácie získané prieskumom)	9
4.3.2. Vyhľadávanie stromov pasívne (vyžiadané informácie).....	9
4.4. Dokumentovanie významných stromov	9
4.5. Evidovanie významných stromov	10
4.6. Posudzovanie hodnôt významných stromov	10
4.7. Vyhlasovanie chránených stromov	11
4.8. Zmena a zrušovanie chránených stromov	13
4.9. Evidovanie chránených stromov	13
5. Starostlivosť o chránené stromy a ich ochranné pásmo	13
5.1. Program záchrany chráneného stromu	14
5.2. Program starostlivosti o chránený strom.....	15
5.3. Súhlas orgánu ochrany prírody so spôsobom ošetrovania chráneného stromu.....	16
5.4. Starostlivosť o ochranné pásmo chráneného stromu.....	17
5.5. Označovanie chránených stromov a ich ochranného pásma	17
5.6. Vyhodnocovanie realizácie starostlivosti o chránené stromy	19
5.7. Dokumentovanie chránených stromov	19
6. Propagácia chránených stromov.....	19
7. Spoločenská hodnota chránených stromov	20
8. Revízie, štátny dozor, kontroly	20
9. Zoznam príloh	21

ÚVOD

Už od nepamäti prejavoval človek záujem o stromy. Spočiatku využíval len ich priame úžitkové hodnoty. Neskôr, najmä tie staré, sa postupne stávali predmetom kultu. Ako nemí svedkovia minulosti si získavali zaslúženú úctu starých národov. Boli uctievané, a teda prirodzeným spôsobom aj chránené. Úcta k nim sa prenášala z generácie na generáciu.

V rôznych obdobiach vývoja ľudskej spoločnosti bol vzťah a prístup k ochrane starých alebo inak vzácných stromov rôzny. Menil sa najmä v dôsledku vznikajúcich spoločenských a ekonomických podmienok.

Na Slovensku sa ochrane starých stromov začala venovať veľká pozornosť najmä v druhej polovici 20. storočia, kedy bolo zaevidovaných najviac významných stromov.

V októbri 1955 bol Slovenskou národnou radou prijatý zákon č.1/1955 Zb. o štátnej ochrane prírody, podľa ktorého mohli byť významné stromy a ich skupiny vyhlásené za chránený prírodný výtvor alebo chránenú prírodnú pamiatku.

V súčasnosti je ochrana starých alebo iným spôsobom mimoriadne významných stromov zabezpečovaná zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Stromy sa za chránené vyhlasujú v kategórii chránený strom.

Chránené stromy sú prevažne staré stromy, čomu zodpovedá aj ich zdravotný stav. Navyše pôsobia na ne aj stresové faktory životného prostredia, ktorých účinok je čoraz intenzívnejší. Preto venovať stromom zvýšenú starostlivosť je len samozrejmosťou. Vychádza sa pri nej z poznatkov viacerých vedných odborov od biológie, cez záhradnú a krajinnú architektúru, rôzne technické disciplíny až po históriu a umenie, estetiku a etiku a tiež, v súčasnosti vôbec nie zanedbateľnú, psychológiu vzťahu človeka ku stromom a drevinám vôbec.

Metodická príručka v nevyhnutnom rozsahu podáva prehľad o činnostiach, súvisiacich so zabezpečovaním ochrany a starostlivosti o chránené stromy. Tam, kde je to potrebné stanovuje jednotné postupy a metódy pre uvedenú oblasť a v neposlednom rade aspoň sčasti umožňuje zorientovať sa v náplni práce dendrológa. Príručka má byť pracovnou pomôckou predovšetkým pre zamestnancov organizačných útvarov Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky. Odpovede na viaceré otázky v nej však určite nájdú aj záujemcovia zo strany orgánov štátnej správy, iných organizácií ochrany prírody, samosprávy, občianskych združení, škôl rôznych stupňov alebo iných záujmových skupín a subjektov.

Metodická príručka je vo svojej legislatívnej časti vypracovaná v súlade s ustanoveniami zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky č. 170/2021 Z. z., platnými k termínu jej uzávierky.

V Banskej Bystrici, október 2023

Autor

1. Právne predpisy

Ochrana a starostlivosť o chránené stromy sú zabezpečované najmä prostredníctvom týchto právnych predpisov a ustanovení dotknutých paragrafov a súvisiacich príloh:

Zákon č. 543/2003 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“)

- § 49 Chránené stromy
- § 50 Vyhlásenie ochrany osobitne chránených častí prírody a krajiny
- § 51 Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny
- § 52 Označenie osobitne chránenej časti prírody a krajiny
- § 53 Zmena a zrušenie ochrany osobitne chránenej časti prírody a krajiny
- § 54 Dokumentácia ochrany prírody a krajiny
- § 55 Odborne spôsobilá osoba
- § 56 Prieskum a výskum
- § 59 Vstup na pozemky
- § 60 Finančný príspevok
- § 61 Náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania
- § 64 Orgány ochrany prírody
- § 65a Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
- § 66 Inšpekcia
- § 67 Okresný úrad v sídle kraja
- § 68 Okresný úrad
- § 71 Výkon štátneho dozoru
- § 90 Iné správne delikty a sankcie
- § 92 Priestupky
- § 95 Spoločenská hodnota chránených druhov, drevín a biotopov
- § 104 (ods. 19) Prechodné ustanovenia

Vyhláška č. 170/2021 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)

- § 22 Podrobnosti o ochrane, ošetrovaní a udržiavaní drevín, o podmienkach na vydávanie súhlasu na výrub drevín, o náležitostiach oznámenia výrubu drevín a spôsob vyznačovania výrubu drevín
- § 23 Podrobnosti o vedení štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny
- § 24 Podrobnosti o označení osobitne chránených častí prírody a krajiny
- § 26 Dokumenty starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny
- § 28 Dokumenty osobitne chránených častí prírody a krajiny
- § 30 Obstarávanie, vypracovanie, aktualizácia a uloženie dokumentácie ochrany prírody a krajiny
- § 38 Spoločenská hodnota chránených rastlín
- § 42 Spoločenská hodnota drevín

Prílohy k vyhláške:

Príloha 18 Obsah registra osobitne chránených častí prírody a krajiny

Príloha 19 Vzory tabúl na označovanie chránených území a ich ochranných pásiem a chránených stromov a ich ochranných pásiem

Príloha 21 Obsah programu starostlivosti o chránený strom

Príloha 24 Obsah programu záchrany chráneného stromu
Príloha 29 Obsah projektu ochrany chráneného stromu
Príloha 36 Zoznam drevín a ich spoločenská hodnota
Príloha 37 Prepočet hodnôt nameraných na pni
Príloha 38 Prirážkový index

2. Dotknuté orgány ochrany prírody a krajiny pri vyhlasovaní ochrany, zmene alebo zrušení chráneného stromu a starostlivosti o chránené stromy

2.1. Okresný úrad v sídle kraja

Okresný úrad v sídle kraja najmä (§ 49, § 67)

- môže kultúrne, vedecky, ekologicky, krajinotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií vyhláškou vyhlásiť za chránené stromy,
- obstaráva projekt ochrany chráneného stromu a jeho ochranného pásma,
- obstaráva a schvaľuje program starostlivosti o chránený strom,
- obstaráva a schvaľuje program záchrany chráneného stromu,
- vykonáva krajské revízie stavu osobitne chránených častí prírody a krajiny,
- koná vo vzťahu k chráneným stromom podľa § 49 ods. 2,
- rozhoduje o vydaní súhlasu podľa § 49 ods. 3,
- oznamuje zámer podľa 50 ods. 1 a koná podľa § 50 ods. 4,
- vykonáva štátny dozor.

2.2. Okresný úrad

Okresný úrad najmä (§68)

- vykonáva okresné revízie stavu osobitne chránených častí prírody a krajiny,
- vykonáva štátny dozor.

3. Organizácie ochrany prírody a krajiny

Organizáciami ochrany prírody a krajiny v súvislosti s ochranou, starostlivosťou a evidenciou chránených stromov sú:

- Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky so sídlom v Banskej Bystrici,
- Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici,
- Správa Pieninského národného parku so sídlom v Spišskej Starej Vsi,
- Správa Národného parku Malá Fatra so sídlom vo Varíne,
- Správa Národného parku Veľká Fatra so sídlom v Martine,
- Správa Národného parku Nízke Tatry so sídlom v Slovenskej Ľupči,
- Správa Národného parku Slovenský raj so sídlom v Spišskej Novej Vsi,
- Správa Národného parku Muránska planina so sídlom v Revúcej,
- Správa Národného parku Slovenský kras so sídlom v Brzotíne,
- Správa Národného parku Poloniny so sídlom v Stakčine.

Ochranu chránených stromov a starostlivosť o chránené stromy v jednotlivých odborných organizáciách ochrany prírody a krajiny prakticky vykonávajú spravidla dendrológovia, buď v samostatnej alebo kumulovanej funkcii alebo tiež zamestnanci primárne na iných pracovných pozíciách, najmä lesníci, botanici, krajinári a poľnohospodári.

3.1. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ďalej len „ŠOP SR“) je príspevková odborná organizácia ochrany prírody a krajiny s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorá zabezpečuje najmä odbornú činnosť na úseku ochrany prírody a krajiny, vrátane správy jaskýň a na úseku ochrany druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi. Prevádzkuje tiež štátny zoznam, ktorého správcom je rezortné ministerstvo. Plní úlohy podľa § 65a zákona a ďalšie vo veciach ochrany prírody a krajiny ustanovené v druhej až štvrtej časti zákona alebo uvedené v jej štatúte.

ŠOP SR, ktorej riaditeľstvo sídli v Banskej Bystrici, má 15 organizačných útvarov s regionálnou pôsobnosťou (správy chránených krajinných oblastí - 14, regionálne centrum ochrany prírody - 1), ktorých zamestnanci v rámci svojej územnej pôsobnosti zabezpečujú praktický výkon ochrany prírody.

3.2. Správy národných parkov

Správy národných parkov sú príspevkové odborné organizácie ochrany prírody a krajiny a vo svojej územnej pôsobnosti plnia úlohy podľa § 65a ods. 2 písm. a) až c) , f až ze) a zg). Na činnosti vykonávané alebo obstarávané správou národného parku pri zabezpečení plnenia jej úloh podľa zákona sa ustanovenia § 65a ods. 4 a 5 vzťahujú rovnako.

4. Ochrana chránených stromov

Chránené stromy a ich ochranné pásma sú samostatnou kategóriou ochrany prírody a rovnako ako chránené druhy, vybrané druhy rastlín a živočíchov, chránené územia a ich ochranné pásma, územia európskeho významu, územia medzinárodného významu, súkromné chránené územia a ich ochranné pásma patria medzi osobitne chránené časti prírody a krajiny vymedzené v zákone (§2 ods. 2 písm. o) zákona).

Sú to stromy s osobitnou právnou ochranou, rozptýlené v krajine na najrozmanitejších miestach, tam kde im prírodné podmienky a starostlivosť ľudských generácií umožnili rásť a dožiť sa súčasnosti. Sú súčasťou poľnohospodárskej krajiny, lesných komplexov, ale aj ľudských sídiel, historických záhrad a parkov. Sú to buď jednotlivé exempláre, menej alebo viacpočetné skupiny, ale aj rozsiahle stromoradia, náhodne umiestnené alebo zámerne vysadené človekom.

4.1. Stručná história ochrany

Na Slovenku možno prvé snahy o ochranu starých a pamätných stromov datovať už do obdobia pred prvou svetovou vojnou. Avšak až v októbri 1955 bol Slovenskou národnou radou prijatý zákon č.1/1955 Zb. o štátnej ochrane prírody, podľa ktorého mohli byť po prvýkrát významné stromy a ich skupiny vyhlásené za chránené a to v kategórii chránený prírodný výtvor alebo chránená prírodná pamiatka. Aj napriek tomu sa však nepodarilo zabezpečiť ich ochranu v takom rozsahu, ktorý by zodpovedal hodnotám týchto prírodných objektov. K vyvrcholeniu evidencie starých stromov prišlo v roku 1974, kedy Ministerstvo kultúry spolu so Slovenskou akadémiou vied a ONV v Banskej Bystrici vydali výzvu všetkým ONV na Slovensku na zabezpečenie evidencie a ochrany významných a pamätných stromov. Zaevidovalo sa vyše 500 stromov alebo ich skupín, čo sa hodnotilo ako úspech. Ich ochrana bola motivovaná aspektami kultúrnymi, biologickými alebo estetickými.

Nový pohľad na ochranu starých, alebo iným spôsobom významných stromov a zmenu ich kategórie priniesol zákon NR SR č. 287/2004 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

S účinnosťou od 1.1. 2003 je ochrana chránených stromov právne zabezpečovaná zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

4.2. Budovanie národnej sústavy chránených stromov

Budovanie sústavy chránených stromov Slovenska je deklarované zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Podľa § 49 ods. 1 za chránené stromy je možné vyhlásiť kultúrne, vedecky, ekologicky, krajínotvorne a esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií, pričom za chránené je možné vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnom pôdnom fonde. Stromy za chránené vyhlasuje vyhláškou okresný úrad v sídle kraja.

Analýza sústavy chránených stromov v roku 2009 preukázala, že pozornosť by sa mala zamerať najmä na pôvodné druhy a tie by mali byť v sústave zastúpené proporcionálne k rozsahu existujúcich hodnôt, k reálnemu výskytu druhu a k národným alebo regionálnym záujmom a tradíciám.

Základným cieľom budovania sústavy chránených stromov je vytvorenie reprezentatívnej sústavy chránených stromov najmä dobudovaním sústavy o chýbajúce pôvodné druhy s dôrazom na národný, prípadne regionálny význam ich hodnôt.

Všeobecné princípy budovania sústavy chránených stromov:

- uplatňovať druhovú rozmanitosť stromov s dôrazom na chýbajúce pôvodné druhy,
- uprednostňovať vysokú hodnotovú významnosť stromov národného významu,
- pri regionálnom význame klásť dôraz na geografickú pôvodnosť a regionálne tradície,
- za chránené vyhlasovať stromy primeraného zdravotného stavu a po posúdení ekologických, ekonomických a sociálnych vplyvov,
- priebežne na regionálnej úrovni organizačných útvarov ŠOP SR a iných organizácií ochrany prírody prehodnocovať sústavu chránených stromov,
- uprednostňovať kvalitu pred kvantitou a uplatňovať proporcionálnosť zastúpenia druhov stromov v sústave na národnej a regionálnej úrovni,
- zamerať sa na vyhľadávanie potenciálnych chránených stromov za hranicami zastavaného územia obce, prioritne na poľnohospodárskych a lesných pozemkoch,
- vyhlasovanie nových chránených stromov pôvodných druhov s vysokým početným zastúpením v súčasnej sústave uplatniť za predpokladu doplnenia vyššej kvality a hodnotovej významnosti stromov,
- pri nepôvodných druhoch rovnako uplatniť princíp druhovej rozmanitosti, kvality pred kvantitou, dobrého zdravotného stavu a proporcionality na celoslovenskej prípadne regionálnej úrovni. Mali by sa uprednostniť stromy s mimoriadnym historickým, kultúrnym a vedeckým významom (súvislosť s historickou alebo kultúrnou udalosťou alebo osobnosťou), staré kultúrne (pestované) dreviny, botanické zvláštnosti a fylogeneticky staré dreviny, súčasne nezvyšovať stavy chránených stromov početne zastúpených druhov a vyhlasovanie nových chránených stromov takýchto druhov realizovať za predpokladu doplnenia vyššej kvality a hodnotovej významnosti.

Proces budovania sústavy chránených stromov zahŕňa najmä tieto činnosti:

- Vyhľadávanie významných stromov (4.3.)
- Dokumentovanie významných stromov (4.4.)
- Evidovanie významných stromov (4.5.)
- Posudzovanie hodnôt významných stromov (4.6.)
- Vyhlasovanie, zmena a zrušovanie chránených stromov (4.7., 4.8.)
- Evidovanie chránených stromov (4.9.)

4.3. Vyhľadávanie významných stromov

Vyhľadávanie významných stromov je činnosť, ktorej cieľom je získať vhodný potenciál stromov na budovanie sústavy chránených stromov a jej dobudovanie o chýbajúce pôvodné druhy. Záujem vyhľadávania je potrebné sústrediť na lesné pozemky a poľnohospodárske pozemky, nachádzajúce sa za hranicou zastavaného územia obce. Menší záujem je o zastavané územie obce, najmä z dôvodu nekompromisných negatívnych vplyvov urbanizácie a inej stavebnej činnosti na stromy, výrazne vplývajúcich na perspektívu a dôstojnosť ochrany stromov.

Za **významné stromy** pre účely budovania a dobudovania sústavy chránených stromov považujeme stromy najmä pôvodných druhov drevín Slovenska, predpokladajúcich niektorú z uvedených hodnôt významnosti:

- strom môže mať mimoriadny vek, obvod alebo výšku,
- strom môže mať, ako výsledok individuálnej premenlivosti druhu, morfológickú formu habitu, kmeňa, koruny, listov, kvetov alebo plodov, vyznačujúcu sa zvlášťnosťami v tvare, veľkosti a sfarbení,
- strom môže mať mimoriadnu historickú, kultúrnu, ekologickú, krajínotvornú alebo estetickú hodnotu,

Významnosť jednotlivých hodnôt v procese vyhľadávania nie je prísne limitovaná a v prvej fáze získavania potenciálu stromov je vhodné akceptovať subjektívny pohľad každého oznamovateľa alebo nálezcú.

4.3.1. Vyhľadávanie stromov aktívne (informácie získané prieskumom)

Vykonáva sa ako systematický alebo príležitostný terénny prieskum za účelom vyhľadania významných stromov, realizovaný zamestnancami organizačných útvarov ŠOP SR.

4.3.2. Vyhľadávanie stromov pasívne (vyžiadané informácie)

Vykonáva sa formou oslovenia vlastníkov, správcov alebo nájomcov lesných a poľnohospodárskych pozemkov s predpokladom výskytu významných stromov, oslovenia samosprávy miest a obcí, škôl, výskumných inštitúcií alebo iných záujmových skupín, napríklad vyhlásením výzvy na spoluprácu pri vyhľadávaní stromov, vydaním motivačnej skladačky s mapovacou kartou pre vybrané záujmové skupiny, miestnym dotazníkom, prípadne inou vhodnou a efektívnou formou.

4.4. Dokumentovanie významných stromov

Dokumentovaním sa rozumie činnosť, pri ktorej sa zaznamenáva výskyt významných stromov, zisťujú sa hodnoty dendrometrických parametrov, posudzuje sa hodnotová významnosť stromov a vyhotovuje sa fotodokumentácia.

Dokumentovanie významných stromov v detailoch zahŕňa najmä tieto činnosti:

- terénnu obhliadku,
- popisné lokalizovanie stromu,
- zameranie/zistenie súradníc polohy,
- determinovanie druhu,
- zisťovanie hodnôt dendrometrických parametrov (vek stromu – odhadom alebo reálny zo spoľahlivých informačných zdrojov, obvod kmeňa – meraním vo výške 130 cm nad zemou, výška stromu – meraním výškomerom, priemer koruny stromu – meraním v dvoch na seba kolmých smeroch, pričom sa eviduje väčší rozmer),
- hodnotenie významnosti stromu (vecný význam – kultúrny, vedecký, ekologický, krajínotvorný a estetický, územný význam – národný, regionálny a miestny),

- hodnotenie zdravotného stavu (optimálny, ohrozený, kritický),
- vyhotovenie fotodokumentácie stromu (napríklad celkový pohľad, detaily hodnôt mimoriadneho významu, viditeľné poranenie alebo poškodenie, potenciálne negatívne vplyvy okolia na strom a stromu na okolie).

4.5. Evidovanie významných stromov

Evidovaním sa rozumie sústredenie a ukladanie informácií a údajov o významných stromoch v centrálnej intranetovej aplikácii databázy významných stromov.

- Databáza je zameraná na evidenciu jedincov významných stromov s dôrazom na pôvodné druhy Slovenska.
- Evidenciu zriadilo a centrálnie usmerňuje Riaditeľstvo ŠOP v Banskej Bystrici.
- Priebežné vyplňanie formulárov databázy zabezpečujú kompetentní zamestnanci organizačných útvarov ŠOP SR,

Databáza významných stromov obsahuje tieto položky:

Údaje o strome

- Druh dreviny (slovenské a vedecké meno druhu, autor, pôvod druhu)
- Dendrometrické parametre (obvod kmeňa – meraný vo výške 130 cm nad zemou, výška stromu – meraná alebo odhadovaná, priemer koruny stromu – meraný, vek stromu – reálny alebo odhadovaný)
- Hodnotenie mimoriadneho významu (kultúrny, vedecký, ekologický, krajínovorný a estetický)
- Hodnotenie územného významu (národný, regionálny a miestny)
- Hodnotenie zdravotného stavu (optimálny, ohrozený, kritický)

Lokalizácia stromu

- Lokalizácia stromu (kraj, okres, obec, katastrálne územie, podrobná lokalizácia popisom, súradnice polohy stromu)
- Súčasť chráneného územia (NP, CHKO, MCHÚ, nie je)
- Informácie o pozemku (číslo parcely, druh pozemku, druh vlastníctva pozemku)

Údaje o mapovateľovi alebo overovateľovi podnetu

- Meno mapovateľa/overovateľa (zamestnanec ŠOP SR)
- Kontakt na mapovateľa/overovateľa
- Dátum mapovania/overovania

Iné možnosti

- Fotodokumentácia (vložiť foto v jpg formáte)
- Iné dokumenty (vložiť dokumenty súvisiace s významným stromom vo formáte doc alebo pdf)

4.6. Posudzovanie hodnôt významných stromov

Z celého súboru významných stromov sa na zabezpečenie právnej ochrany vyberú len tie, ktoré dosahujú hodnoty mimoriadneho významu. V súčasnosti nie je k dispozícii žiadny metodický pokyn alebo usmernenie, ktoré by stanovovali jednoznačné kritéria a limity. Existujú však určité rámce, ktoré vychádzajú najmä:

- zo súboru hodnôt súčasnej sústavy chránených stromov,
- z vedecky doložených limitov hodnôt dendrometrických parametrov stromov, najmä z odbornej literatúry,

- zo súčasného potenciálu hodnôt významných stromov (reálna ponuka),
- z reálnych záujmov a potrieb štátu,
- z potreby a reálnych zdrojov finančných prostriedkov na udržanie fyziologickej vitality a zabezpečenie prevádzkovej bezpečnosti stromu,
- z možností dôsledného praktického zabezpečenia právnej, potenciálnej a dôstojnej ochrany stromu,
- z poznatkov, skúsenosti a osobného prehľadu posudzovateľa.

V súčasnosti akceptovanými motívmi ochrany stromov sú najmä:

- vzťah k historickej alebo kultúrnej udalosti alebo osobnosti národného alebo regionálneho významu,
- vzácnosť výskytu a druhu dreviny. Pri nepôvodných sa uprednostňujú najmä tie, ktoré sú kultúrne alebo fylogeneticky starými drevinami, majú vzťah k histórii introdukcie alebo sú botanickými zvláštnosťami a kuriozitami,
- rozmernosť dendrometrických parametrov (dosiahnutý mimoriadny obvod alebo vek stromu - **príloha 1**, mimoriadna výška stromu),
- individuálne zvláštnosti stromov (morfologické formy vzťahujúce sa na habitus, borku, listy, kvety alebo plody a odlišujúce sa od typu veľkosťou, tvarom alebo farbou),
- zachovanie významného genofondu pôvodných druhov,
- mimoriadne krajínovotvorné a estetické hodnoty.

Posúdenie, či významný strom má hodnoty mimoriadneho významu v súlade s § 49 ods. 1 zákona, vykoná kompetentný zamestnanec organizačného útvaru ŠOP SR samostatne a v prípade pochybnosti v súčinnosti s kompetentným zamestnancom Riaditeľstva ŠOP SR.

4.7. Vyhlasovanie chránených stromov

Vyhlasovanie chránených stromov je proces, ktorého cieľom je zabezpečenie právnej ochrany mimoriadne významných stromov. Podľa § 49 ods. 1 zákona za chránené je možné vyhlásiť kultúrne, vedecky, ekologicky, krajínovotvorne a esteticky mimoriadne významné stromy, alebo ich skupiny vrátane stromoradií, pričom za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesných pozemkoch.

Proces prípravy ochrany a vyhlasovania chránených stromov pozostáva najmä z týchto činností:

- vyhotovenie a zasielanie projektov ochrany chránených stromov a ich ochranného pásma,
- vyhlasovanie ochrany chránených stromov a ich ochranného pásma.

Vyhotovenie a zasielanie projektov ochrany chránených stromov

Projekty ochrany chránených stromov a ich ochranného pásma (ďalej len „projekt ochrany“) sú dokumentáciou ochrany prírody a krajiny. Vyhotovujú sa ako podklad na vyhlasovanie ochrany alebo zmenu ochrany chránených stromov a ich ochranného pásma.

Vyhotovenie projektu ochrany

Projekt ochrany vyhotovuje organizácia ochrany prírody alebo fyzická osoba alebo právnická osoba zapísaná ministerstvom v osobitnom zozname (ďalej len "odborne spôsobilá osoba"), ktorý každoročne uverejňuje vo svojom vestníku a zverejňuje na svojom webovom sídle.

Na schválenie projektu ochrany vyhotoveného odborne spôsobilou osobou podľa § 55 zákona, inou ako organizáciou ochrany prírody, si orgán ochrany prírody vyžiada stanovisko územne príslušnej organizácie ochrany prírody a krajiny (§ 54 ods. 25 zákona).

Projekt ochrany sa vyhotovuje v súlade s prílohou č. 29 k vyhláške - *Obsah projektu ochrany chráneného stromu* v tomto rozsahu:

1. Základné údaje (názov chráneného stromu, druh a parametre chráneného stromu, zdravotný stav chráneného stromu, lokalizácia chráneného stromu, vymedzenie ochranného pásma, odôvodnenie ochrany, podmienky ochrany, stav podľa katastra nehnuteľností, vlastnícke vzťahy, dokumentácia a informácie o spracovateľovi projektu ochrany)
2. Prílohy
 - 2.1 Katastrálna mapa so zákresom lokalizácie stromu a jeho ochranného pásma
 - 2.2 Ortofotomapa so zákresom lokalizácie stromu a jeho ochranného pásma

Metodický návrh projektu ochrany chráneného stromu je v **prílohe 2** a usmernenie na jeho vypracovanie v **prílohe 3** príručky.

Posudzovanie projektov ochrany

Podľa článku 17 ods. 4 písm. d) platného *Organizačného poriadku ŠOP SR*, Riaditeľstvo ŠOP SR tiež obstaráva, vedie a realizuje internú oponentúru vybranej dokumentácie ochrany prírody a krajiny.

Zasielanie projektov ochrany

Vyhotovené projekty ochrany sa zasielajú na **orgán ochrany prírody** príslušný oznámiť zámer vyhlásiť chránený strom. Zo zákona je ním územne príslušný **okresný úrad v sídle kraja**.

V rámci ŠOP SR projekty ochrany zasielajú na orgán ochrany prírody územne príslušné organizačné útvary ŠOP SR. Správy národných parkov zasielajú dokumentáciu ochrany prírody samostatne za svoju územnú pôsobnosť.

Vyhlasovanie ochrany chránených stromov a ich ochranného pásma (§49 a § 50 zákona)

- Kultúrne, vedecky, ekologicky, krajínotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií môže **okresný úrad v sídle kraja** vyhláškou vyhlásiť za chránené stromy.
- Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnom pôdnom fonde.
- Chránené stromy sa nevyhlasujú na území chránených krajinných prvkov, prírodných rezervácií a prírodných pamiatok.
- Ak to vyžaduje záujem ochrany chráneného stromu, možno vyhlásiť jeho ochranné pásmo, a to spôsobom, akým sa vyhlasuje chránený strom (§49 ods. 5 zákona).
- Ak ochranné pásmo nebolo vyhlásené podľa § 49 ods. 5 zákona je ním územie okolo chráneného stromu v plošnom priemete jeho koruny, ktorý je zväčšený o jeden a pol metra, najmenej však v okruhu 10 m od kmeňa stromu.
- Podrobnosti o ochrane chráneného stromu a jeho ochranného pásma a vymedzenie pozemku, na ktorom sa nachádza chránený strom a jeho ochranné pásmo, sa

ustanovia spôsobom, ktorým sa chránený strom a jeho ochranné pásmo vyhlasuje.

4.8. Zmena a zrušovanie chránených stromov

Podľa § 53 ods. 1 zákona sa zmena alebo zrušenie ochrany osobitne chránenej časti prírody a krajiny (aj chránených stromov a ich ochranného pásma) vykoná do jedného roka od podania návrhu alebo od zistenia nových skutočností, ktoré majú závažný vplyv na predmet ochrany, alebo ak predmet ochrany zanikol, a to rovnakým spôsobom, akým sa ochrana podľa zákona vyhlasuje (ustanovuje).

Na zmenu alebo zrušenie ochrany podľa § 53 ods. 1 zákona sa vzťahujú obdobne ustanovenia § 50 a § 51 zákona.

Na zmenu ochrany chráneného stromu a jeho ochranného pásma sa vyhotovuje projekt ochrany v súlade s §54 a §55 zákona a prílohou číslo 29 k vyhláške. Návrh na zmenu ochrany sa predkladá na územne príslušný okresný úrad v sídle kraja.

Na zrušenie ochrany chráneného stromu a jeho ochranného pásma sa vypracováva návrh, ktorý sa predkladá na územne príslušný okresný úrad v sídle kraja. Metodický vzor návrhu na zrušenie je v **prílohe 4** príručky.

4.9. Evidovanie chránených stromov

Vyhlásené chránené stromy a ich ochranné pásma a údaje o nich sa evidujú v štátnom zozname osobitne chránených častí prírody a krajiny (ďalej len „štátny zoznam“).

Štátny zoznam

Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny (OCHČP) je informačným systémom verejnej správy (§ 51 zákona; § 23 vyhlášky). Jeho správcom je Ministerstvo životného prostredia SR a prevádzkuje ho ŠOP SR (§ 65 ods. 2 písm. zf) zákona), ako poverená organizácia ochrany prírody.

Štátny zoznam obsahuje súpis, popis a geometrické a polohové určenie OCHČP, ako aj týkajúcu sa dokumentáciu. Údaje o geometrickom a polohovom určení OCHČP zapísaných v štátnom zozname sú v rozsahu ich vyhlásenej ochrany záväzné. Údaje zo štátneho zoznamu sú prístupné verejnosti cez sieťové služby.

Štátny zoznam OCHČP tvorí register OCHČP. Obsah registra chránených stromov a ich ochranného pásma je uvedený v prílohe 18 C k vyhláške.

5. Starostlivosť o chránené stromy a ich ochranné pásmo

Starostlivosťou o chránené stromy sa rozumie súbor opatrení ochrany prírody na udržanie alebo zlepšenie ich priaznivého stavu alebo na odstránenie následkov ich poškodenia a optimálne plnenie najmä ekologickej, krajnotvornej alebo estetickej funkcie.

Komplexná starostlivosť o chránené stromy zahŕňa najmä tieto činnosti:

1. Vypracovanie a schválenie programu záchrany chráneného stromu
2. Vypracovanie a schválenie programu starostlivosti o chránený strom
3. Vydanie súhlasu orgánu ochrany prírody so spôsobom ošetrovania chráneného stromu podľa § 49 ods. 3 zákona
4. Starostlivosť o ochranné pásmo chráneného stromu
5. Označovanie chránených stromov a ich ochranného pásma
6. Vyhodnocovanie realizácie starostlivosti o chránené stromy
7. Dokumentovanie chránených stromov

Posudzovanie stupňa ohrozenia chráneného stromu

Pre účely hodnotenia stavu ohrozenia chránených stromov, alebo ich skupín vrátane stromoradií sa rozlišujú tri stupne - optimálny, ohrozený a degradovaný. Posudzujú sa nasledovne:

- **Za optimálne** sa považujú tie chránené stromy a ich skupiny, ktoré nie sú ohrozené ľudskými aktivitami a biotickými alebo abiotickými faktormi a vyvíjajú sa v súlade so zámermi ochrany. Ich optimálny stav sa zabezpečuje bežným ošetrovaním.
- **Za ohrozené** sa považujú tie chránené stromy alebo ich skupiny, ktoré sú ohrozované ľudskou činnosťou a biotickými alebo abiotickými faktormi a vekom do takej miery, že bez regulačných, asanačných alebo rekonštrukčných opatrení by došlo k ohrozeniu ich existencie (sanácia dutín, väzba koruny, stabilizačný alebo rekonštrukčný rez a pod.).
- **Za degradované** sa považujú tie chránené stromy a ich skupiny, kde vplyvom človeka a biotických alebo abiotických faktorov alebo fyzickému veku došlo k ich fyzickej alebo fyziologickej deštrukcii, a teda k zániku predmetu ochrany.

5.1. Program záchrany chráneného stromu

- Je jedným z dokumentov starostlivosti o osobitne chránených častí prírody a krajiny
- Vyhotovuje ho územne príslušná organizácia ochrany prírody a krajiny alebo iná spôsobilá osoba
- Obstaráva a schvaľuje ho okresný úrad v sídle kraja (§ 67 zákona)
- Vyhotovuje sa v súlade s § 54 ods. 9 zákona a § 26 ods. 5 vyhlášky a prílohou č. 24 k vyhláške

Program záchrany chráneného stromu sa vypracuje pri ohrození chráneného stromu alebo jeho ochranného pásma a určia sa v ňom opatrenia potrebné na zlepšenie jeho stavu a odstránenie príčin ohrozenia (§ 26 ods. 5 vyhlášky).

Za ohrozený chránený strom možno považovať takého jedinca chráneného stromu, ktorého **existencia je preukázateľne ohrozená** v dôsledku jeho nepriaznivého zdravotného stavu spôsobeného závažnými biotickými, abiotickými alebo antropogénnymi faktormi a nie je možné zlepšiť jeho stav a odstrániť príčiny ohrozenia inak, ako opatreniami nad rámec bežnej údržby a starostlivosti.

Za ohrozené skupiny chránených stromov možno považovať tie skupiny (stromoradia), ktoré majú **preukázateľne ohrozenú existenciu** svojej štruktúry, funkčnosti a hodnotovej významnosti ako celku v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu viacerých stromov skupiny, spôsobeného závažnými biotickými, abiotickými alebo antropogénnymi faktormi.

Obsah programu záchrany chráneného stromu (príloha č. 24 k vyhláške)

1. Súčasný stav chráneného stromu
 - 1.1 Vyhodnotenie doterajšej ochrany chráneného stromu
 - 1.2 Zhodnotenie súčasného stavu a identifikácia faktorov spôsobujúcich ohrozenie chráneného stromu
2. Ciele ochrany a opatrenia na ich dosiahnutie a odstránenie príčin ohrozenia
 - 2.1 V oblasti praktickej starostlivosti
 - 2.2 V oblasti monitoringu
 - 2.3 V oblasti výchovy a spolupráce s verejnosťou
 - 2.4 Harmonogram opatrení s určeným termínom, nákladmi a zodpovednosťou za realizáciu
3. Použité podklady a zdroje informácií
4. Prílohy

4.1 Mapa s lokalizáciou chráneného stromu a jeho ochranného pásma

5.2. Program starostlivosti o chránený strom

- Je jedným z dokumentov starostlivosti o osobitne chránených častí prírody a krajiny
- Vyhotovuje ho organizácia ochrany prírody alebo iná spôsobilá osoba
- Obstaráva a schvaľuje ho okresný úrad v sídle kraja (§ 67 zákona)
- Vyhotovuje sa v súlade s § 54 ods. 6 zákona a § 26 ods. 2 vyhlášky a prílohou č. 21 k vyhláške.

Program starostlivosti o chránený strom je dokumentom na zabezpečenie priebežnej starostlivosti o chránené stromy a ich ochranné pásma a určuje najmä ciele ochrany a opatrenia na ich dosiahnutie. Program starostlivosti o chránený strom sa vypracuje aj pre jeho ochranné pásmo (§ 26 ods. 2 vyhlášky).

Obsah programu starostlivosti o chránený strom (príloha č. 21 k vyhláške)

1. Základné údaje

- 1.1 Názov chráneného stromu
- 1.2 Vymedzenie ochranného pásma
- 1.3 Druh a parametre dreviny
- 1.4 Lokalizácia (kraj, okres, obec, katastrálne územie, podrobná lokalizácia)
- 1.6 Prehľad výmery, druhov pozemkov a vlastníctva pozemkov podľa parciel katastra nehnuteľností

2. Súčasný stav

- 2.1 Stav a podmienky ochrany prírody a krajiny (vyhodnotenie účinnosti doterajšej ochrany, vyhodnotenie starostlivosti)
- 2.2 Hodnotenie súčasného stavu chráneného stromu a jeho ochranného pásma (biometrické parametre, zdravotný stav, vitalita a statické pomery stromu, využívanie územia a jeho okolia ovplyvňujúce stav stromu v minulosti a súčasnosti, pozitívne a negatívne faktory)

3. Ciele ochrany a opatrenia na ich dosiahnutie

- 3.1 Stanovenie cieľov ochrany
- 3.2 Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram ich plnenia a subjekt zodpovedný za ich plnenie

4. Financovanie a vyhodnocovanie opatrení

- 4.1 Odhad finančných prostriedkov potrebných na vykonanie opatrení a zdroje financovania
- 4.2 Spôsob vyhodnocovania programu starostlivosti

5. Použité podklady a zdroje informácií

6. Prílohy

- 6.1 Mapa s lokalizáciou chráneného stromu a vyznačením ochranného pásma

Vypracovanie a predkladanie programov záchrany a programov starostlivosti

Dokumentáciu ochrany prírody a krajiny podľa §54 zákona vyhotovuje organizácia ochrany prírody (v prípade ŠOP SR jej organizačné útvary) alebo iná odborne spôsobilá osoba.

Predkladanie programov záchrany a programov starostlivosti na okresný úrad v sídle kraja zabezpečuje ich spracovateľ, v prípade ŠOP SR jej územne príslušný organizačný útvar, v ostatných prípadoch napríklad iná organizácia ochrany prírody alebo iná odborne spôsobilá osoba.

Schvaľovanie programov záchrany a programov starostlivosti

- Program záchrany chráneného stromu a programov starostlivosti o chránený strom schvaľuje územne príslušný okresný úrad v sídle kraja (§ 67 zákona).
- Orgán ochrany prírody po schválení predloženej dokumentácie zašle na adresu predkladateľa oznámenie o schválení a schvaľovací protokol programu záchrany alebo programu starostlivosti.

5.3. Súhlas orgánu ochrany prírody na spôsob ošetrovania chráneného stromu

- Okrem schváleného programu záchrany a programu starostlivosti je možné ošetrovanie chráneného stromu zabezpečiť aj po vydaní súhlasu na spôsob ošetrovania okresným úradom v sídle kraja (§ 49 ods. 3; § 67 písm. e) zákona). Orgán ochrany prírody v súhlase stanoví podmienky vykonania starostlivosti o chránený strom, najmä spôsob a rozsah ošetrovania.
- Žiadosť o súhlas so spôsobom ošetrovania obsahuje najmä tieto náležitosti: názov chráneného stromu, číslo štátneho zoznamu, lokalizáciu (kraj, okres, katastrálne územie, obec), právny predpis, ktorým bol chránený strom vyhlásený, prípadne aktualizovaný, stručný popis zdravotného stavu a poškodenia, návrh opatrení starostlivosti a spôsobu ošetrovania.
- Žiadosti o súhlas so spôsobom ošetrovania je oprávnený podať aj vlastník (správca, nájomca) pozemku, na ktorom chránený strom rastie, prípadne dotknutá obec.
- Podanie žiadosti o súhlas je spoplatnené správnym poplatkom podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov v stanovenej výške podľa platného právneho predpisu, rozdielne pre fyzické a právnické osoby. Zákon menuje aj fyzické a právnické osoby oslobodené od poplatku.
- **Podľa § 65a ods. 4 zákona sa na spôsob ošetrovania chráneného stromu nevyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody, ak činnosť vykonáva alebo obstaráva Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky pri zabezpečovaní jej úloh podľa zákona, ak ide o prieskum, výskum, monitoring a starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny.**

Ošetrovanie chránených stromov

- Ošetrovanie chránených stromov je činnosť zameraná na udržanie alebo zlepšenie ich zdravotného stavu alebo na zmiernenie následkov ich poškodenia
- Zabezpečuje sa najmä dodávateľský, právnickými alebo fyzickými odborne spôsobilými osobami (arboristami)
- Vykonáva sa v súlade s právnymi predpismi vydanými na ochranu drevín a so súvisiacimi platnými technickými normami a arboristickými štandardmi.

Posudzovanie zdravotného stavu stromov pre potreby záchrany alebo starostlivosti

Hodnotenie zdravotného stavu stromov a z neho vyplývajúce návrhy opatrení pre účely záchrany a starostlivosti o chránené stromy zabezpečujú dendrológovia (resp. zamestnanci, ktorí majú v náplni práce ochranu a starostlivosť o chránené stromy) organizačných útvarov ŠOP SR samostatne alebo dodávateľsky.

Pri vlastnom vizuálnom hodnotení je možné postupovať podľa odporúčaní uvedených v Metodickom liste č. 16 *Ošetrovanie chránených stromov* z roku 2002. Predpokladá sa, že týmto postupom budú riešené jednoduchšie a ľahšie stavy a prípady defektov a poškodenia stromov. Pri dodávateľskom spôsobe hodnotenia sa odporúča obrátiť na arboristov (fyzické alebo právnické odborne spôsobilé osoby pre výkon starostlivosti o stromy), ktorí vzhľadom na svoju odbornosť, spôsobilosť (certifikát, akreditácia) a praktický výkon činnosti dokážu posúdiť zložitejšie prípady zdravotného stavu stromov a navrhnúť odpovedajúce opatrenia na ich ozdravenie.

5.4. Starostlivosť o ochranné pásmo chráneného stromu

Úlohou ochranného pásma je eliminovať nepriaznivé, najmä antropogénne vplyvy prostredia na strom. Jeho veľkosť a určenie závisí od závažnosti týchto vplyvov.

Ak to vyžaduje záujem ochrany chráneného stromu ochranné pásmo sa navrhuje podľa aktuálnej potreby a vyhlasuje sa spôsobom ako sa vyhlasuje chránený strom (§49 ods. 5 zákona).

Ak ochranné pásmo nebolo vyhlásené podľa ods. 5 je ním územie okolo chráneného stromu v plošnom priemete jeho koruny, ktorý je zväčšený o jeden a pol metra, najmenej však v okruhu 10 m od kmeňa stromu (§ 49 ods. 6 zákona).

V ochrannom pásme chráneného stromu ja zakázané vykonávať činnosti, ktoré sú ustanovené v § 49 ods. 7 zákona. Vztahujú sa na ne ustanovenia o výnimkách podľa § 29 ods. 1 a 3 zákona rovnako.

Praktická starostlivosť o ochranné pásmo spočíva najmä:

- v jeho označení tabuľami so štátnym znakom a nápisom, ak označenie samého stromu nestačí na zvýraznenie a zabezpečenie predmetu ochrany,
- v zabezpečení dodržiavania podmienok ochrany v súlade s dotknutými ustanoveniami zákona (§ 49 ods. 7) a vyhláškou, ktorou bol strom vyhlásený za chránený a ktorých porušením by sa mohol strom priamo poškodiť alebo by mohlo dôjsť k nežiadúcej zmene jeho stanovištných pomerov,
- v odstraňovaní nežiaducich výmladkov a konkurenčných drevín chráneného stromu,
- v kosení trávnatých plôch,
- vo vytváraní a zachovávaní podmienok na zabezpečenie ekologických nárokov dreviny,
- v zabezpečení estetickej kvality bezprostredného okolia stromu.

5.5. Označovanie chránených stromov a ich ochranného pásma

- Chránené stromy a ich ochranné pásmo sa označujú tabuľou so štátnym znakom Slovenskej republiky a s nápisom. Tabuľa má rozmery 15 x 10 cm. Na tmavozelenom podklade je v hornej časti tabule umiestnený štátny znak a pod ním nápis bielej farby (CHRÁNENÝ STROM, CHRÁNENÉ STROMY) – **príloha 5** metodickej príručky.
- Tabuľa sa spravidla upevňuje na kovovú rúrku s vhodným priemerom. Umiestňuje sa na dobre viditeľné miesto v primeranej vzdialenosti od chráneného stromu alebo sa citlivo umiestňuje na kôru jeho kmeňa (§ 19 ods. 4 vyhlášky).

Poznámka:

Ak kôra kmeňa stromu nie je dostatočne hrubá na nedeštruktívne označenie, tento spôsob označenia sa odporúča nepoužiť. Vychádzajúc z praxe označenie na kôru kmeňa stromu príležitostne zvädza aj iné subjekty (najmä v zastavanom území obce) k umiestňovaniu vlastných tabuľ s rôznym informačným

nápisom na kmeň stromu. Takýmto praktikám je potrebné predchádzať voľbou vhodného spôsobu označenia chráneného stromu.

- Ak označenie samého stromu nestačí na zvýraznenie a zabezpečenie predmetu ochrany označí sa tabuľou so štátnym znakom a nápisom aj jeho ochranné pásmo (CHRÁNENÝ STROM, OCHRANNÉ PÁSMO; CHRÁNENÉ STROMY, OCHRANNÉ PÁSMO).

V praxi ochrany prírody sa rozlišuje prvé a opakované označenie chráneného stromu a jeho ochranného pásma.

Prvé označenie

Prvé označenie chráneného stromu a jeho ochranného pásma v teréne zabezpečuje organizácia ochrany prírody (§ 52 ods. 2 zákona). V rámci územia spravovaného ŠOP SR je to územne príslušný organizačný útvar ŠOP SR.

Opakované označenie

Opakované označenie chráneného stromu a ochranného pásma v teréne zabezpečuje územne príslušný organizačný útvar ŠOP SR v rámci praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny v súlade s aktuálnym stavom označenia a plánom hlavných úloh. Opakované označenie sa realizuje ak nastal na to dôvod, napríklad po poškodení pôvodného označenia alebo jeho odcudzení.

Osobitné označenie chráneného stromu

Chránené stromy možno so súhlasom orgánu ochrany prírody označiť aj tabuľami s osobitným označením (§ 52 ods. 3 zákona, § 24 ods. 11 vyhlášky), ako sú najmä:

Informačné tabule

Tabule majú rozmery 40 cm x 30 cm a poskytujú doplňujúce informácie o chránenom strome napísanými zeleným písmom na bielom podklade, ktorými môže byť najmä názov, hodnoty biometrických parametrov, charakteristika, stupeň a veľkosť ochranného pásma. Majú informatívny význam.

Grafické tabule

Tabule sú bez textu s rozmermi 10cm x 10cm a vyjadrujú niektoré zakázané alebo prikázané činnosti.

Panely

Panely sa môžu vyhotoviť v rôznych veľkostiach, v závislosti na význame predmetu ochrany a rozsahu prezentovaných údajov. Vhodne podávajú špecializované alebo ucelenejšie informácie o objekte ochrany. Majú informatívny a propagačný význam.

Žrd'ové oplatenie chráneného stromu

Ak to vyžaduje ochrana chráneného stromu možno na jeho polohu a umiestnenie upozorniť jednoduchým a esteticky pôsobiacim žrd'ovým oplatením. Jeho úlohou je strom chrániť pred priamym negatívnym kontaktom osôb, pred lesnými mechanizmami alebo mechanizmami zabezpečujúcimi údržbu trávnikov, kosenie lúk alebo pasienkov, ako aj ochrániť koreňový systém pred akýmkoľvek negatívnym zhutňovaním povrchu alebo skladovaním rôzneho materiálu v ochrannom pásme stromu a pod. Žrd'ové oplatenie je vhodné použiť pri ochrane stromov na lesných pozemkoch alebo na trvalých trávnatých porastoch. V parkoch alebo na

plochách v zastavanom území obce je vhodné použiť latkové oplatenie. Oplatenie sa nevníma ako bariéra, ale v opodstatnených prípadoch ako nevyhnutný prvok ochrany. Vyznačenie hraníc ochranného pásma alebo jeho časti oplatením je možné v súlade s ustanoveniami dotknutých právnych predpisov.

5.6 Vyhodnocovanie realizácie starostlivosti o chránené stromy

Vyhodnocovanie starostlivosti o chránené stromy sa vykonáva v súlade s bodom 4.2. (podľa prílohy č. 21 k vyhláške) programu starostlivosti zvoleným spôsobom. V súčasnosti sa odporúča predmetné vyhodnocovanie viesť v elektronickej forme.

5.7. Dokumentovanie chránených stromov

Rezervačné knihy chránených stromov (§ 54 ods. 12 a 16 zákona, § 28 ods. 5 vyhlášky)

- Rezervačné knihy sú základnou dokumentáciou chránených stromov a ich ochranných pásiem.
- Predstavujú kompletnú zbierku listinných, mapových, obrazových, literárnych a iných dokumentov právneho, vedeckého, odborného, historického a populárno-náučného charakteru, ktoré sa týkajú ochrany a využívania chránených stromov a ich ochranných pásiem.
- Zakladajú a vedú ich organizačné útvary ŠOPSR podľa územnej pôsobnosti.
- Nie sú súčasťou štátneho zoznamu.

Fotodokumentácia a videodokumentácia

- Výsledkom sú statické (fotodokumentácia) alebo pohyblivé (videodokumentácia) snímky predmetu ochrany, jeho častí, realizovanej starostlivosti alebo negatívnych vplyvov a poškodenia.
- Vyhотовuje sa najmä pre účely dokumentačné (archívne), dôkazové (priestupky, správne delikty, trestné činy), propagačné a výchovné.
- Obdobie vyhotovenia fotodokumentácie, ako aj jej kvalita, sú dané účelom, pre ktorý sa vyhotovujú.
- Pri realizovaní starostlivosti o chránený strom sa odporúča vyhotoviť fotodokumentáciu pred ošetrovaním stromu, v jeho priebehu a tiež bezprostredne po ošetrovaní. Môže sa vyhotoviť vlastnými prostriedkami alebo dodávateľsky, ako súčasť dohody s dodávateľom, realizujúcim opatrenia starostlivosti.
- Pre vyhotovenie videodokumentácie platia odporúčania obdobne a primerane ako pre fotodokumentáciu.
- Vyhotovené fotografie alebo videá sa odporúča ukladať a uchovávať na spoľahlivých elektronických nosičoch.

6. Propagácia chránených stromov

Propagáciou rozumieme cieľavedomé pôsobenie propagačnými prostriedkami so zámerom informovať a tiež vyvolať záujem o predmet propagácie u cieľových skupín ľudí.

Pre účely propagácie ochrany chránených stromov a starostlivosti o chránené stromy vhodnými propagačnými prostriedkami sú najmä:

- knižné publikácie,
- periodika vydávané rezortom MŽP SR,
- periodiká vydávané ŠOP SR,

- periodika národné, regionálne alebo miestne,
- brožúry a propagačné skladačky určené laickej alebo odbornej verejnosti,
- iné propagačné materiály (napríklad plagáty, kalendáre, pexesa, magnetky),
- informačné panely, propagujúce význam chráneného objektu,
- internet (najmä www.sopsr.sk),
- iné médiá (televízia, rozhlas).

7. Spoločenská hodnota chránených stromov

Spoločenská hodnota chránených rastlín, chránených živočíchov, vybraných druhov živočíchov, vybraných druhov rastlín, **drevín**, biotopov európskeho významu a biotopov národného významu vyjadruje najmä ich biologickú, ekologickú a kultúrnu hodnotu, ktorá sa určuje s prihliadnutím na ich vzácnosť, ohrozenosť a plnenie mimoprodukčných funkcií. Spoločenská hodnota drevín sa používa aj na vyčíslenie spoločenskej hodnoty lesných porastov rastúcich v územiach so štvrtým alebo piatym stupňom ochrany a **chránených stromov**.

Spoločenská hodnota sa podľa zákona (§ 95 ods. 3) uplatňuje najmä pri:

- posudzovaní závažnosti konania spočívajúceho v nepovolenom nakladaní s nimi a pri vyčíslení takto vzniknutej ujmy, určenia výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu,
- vypracúvaní znaleckých posudkov,
- určovaní nálezného podľa § 38 ods. 8,
- rozhodovaní o náhradnej výsadbe a určovaní výšky finančnej náhrady za vyrúbané dreviny podľa § 48.

Spoločenská hodnota chránených stromov sa vypočíta podľa § 42 vyhlášky a príloh č. 36, 37 a 38 k vyhláške. Jej výška je uvedená v eurách.

Okrem iných všeobecne uplatniteľných indexov z prílohy č. 38 (Prirážkový index drevín) sa pre chránené stromy uplatňuje špeciálny index s hodnotou 3,0 uvedený pod písmenom m) – ak je drevina vyhlásená za chránený strom.

8. Revízie, štátny dozor, kontroly

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (§ 65 zákona):

- riadi a kontroluje výkon štátnej správy vo veciach ochrany prírody a krajiny a určuje hlavné smery tejto činnosti,
- plní funkciu hlavného štátneho dozoru vo veciach ochrany prírody a krajiny podľa § 71 zákona,
- vykonáva ústredné revízie stavu osobitne chránených častí prírody a krajiny.

Inšpekcia (§ 66 zákona)

- je orgánom štátneho dozoru, ktorého prostredníctvom ministerstvo životného prostredia vykonáva štátny dozor,
- ukladá fyzickým osobám, podnikateľom a iným právnickým osobám sankcie a informuje ministerstvo o ich uložení,
- nariaďuje potrebné nápravné opatrenia na odstránenie zistených nrdostatkov.

Štátny dozor je zisťovanie, či fyzické osoby alebo právnické osoby dodržiavajú zákon a všeobecne záväzné právne predpisy vydané na jeho vykonanie, ako aj rozhodnutia orgánov

ochrany prírody vydané na ich základe.

Činnosť inšpekcie vo veciach ochrany prírody a krajiny vykonávajú Inšpektoráty životného prostredia SIŽP (Bratislava, Banská Bystrica, Žilina, Košice) prostredníctvom odborov inšpekcie ochrany prírody a krajiny.

Okresný úrad v sídle kraja (§ 67 zákona)

- vykonáva krajské revízie stavu osobitne chránených častí prírody a krajiny,
- vykonáva štátny dozor.

Okresný úrad (§ 68 zákona):

- vykonáva okresné revízie stavu osobitne chránených častí prírody a krajiny,
- vykonáva štátny dozor.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (§ 65a zákona)

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky prostredníctvom svojich organizačných útvarov a v rámci ich územnej pôsobnosti vykonáva interné kontroly najmä:

- dodržiavania podmienok ochrany chránených stromov a ich ochranného pásma,
- značenia chránených stromov a ich ochranného pásma,
- zdravotného stavu stromov,
- realizovaných opatrení záchrany a starostlivosti o chránené stromy.

V rámci svojej územnej pôsobnosti sa organizačné útvary ŠOP SR tiež zúčastňujú na revíziách chránených stromov, zvolaných územne príslušným orgánom ochrany prírody a krajiny a obstarávajú a zabezpečujú ošetrovanie chránených stromov.

9. Zoznam príloh

Príloha 1

Zoznam druhov stromov s uvedením mimoriadneho veku a mimoriadneho obvodu

Príloha 2

Metodický návrh na vypracovaní projektu ochrany chráneného stromu s mapovými prílohami

Príloha 3

Usmernenie k metodickému návrhu na vypracovanie projektu ochrany chráneného stromu

Príloha 4

Návrh na zrušenie chráneného stromu

Príloha 5

Vzor tabule so štátnym znakom na označenie chráneného stromu a ochranného pásma chráneného stromu

Príloha 6

Adresár a kontakty organizačných útvarov Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky

Príloha 1

Zoznam druhov stromov s uvedením mimoriadneho veku a mimoriadneho obvodu

Druh dreveniny	Vek	Obvod (cm)
<i>Abies alba</i> Mill. - jedľa biela	200	350
<i>Abies balsamea</i> (L.) Mill. - jedľa balzamová	120	300
<i>Abies cephalonica</i> Loud. - jedľa grécka *	120	350
<i>Abies concolor</i> Lindl. et Gord. - jedľa srienistá	150	300
<i>Abies grandis</i> (Dougl. ex D. Don) Lindl - jedľa obrovská *	120	350
<i>Abies nordmanniana</i> (Stev.) Spach - jedľa Nordmannova	180	350
<i>Acer campestre</i> L. - javor poľný	100	300
<i>Acer platanoides</i> L. - javor mliečny	200	400
<i>Acer pseudoplatanus</i> L. - javor horský	250	500
<i>Acer saccharinum</i> L. - javor cukrový	150	400
<i>Acer tataricum</i> L. - javor tatársky	80	130
<i>Aesculus hippocastanum</i> L. - pagaštan konský	150	400
<i>Aesculus x carnea</i> Hayne - pagaštan plet'ový	120	250
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn - jelša lepkavá	100	350
<i>Alnus incana</i> (L.) Moench - jelša sivá	60	150
<i>Betula papyrifera</i> Marsh. - breza papierovitá *	100	150
<i>Betula pendula</i> Roth - breza previsnutá	100	260
<i>Betula pubescens</i> Ehrh. - breza biela	80	200
<i>Carpinus betulus</i> L. - hrab obyčajný	100	300
<i>Carya ovata</i> (Mill.) K. Koch - hikória biela *	150	200
<i>Castanea sativa</i> Mill. - gaštan jedlý	250	500
<i>Catalpa bignonioides</i> Walt. - katalpa bignóniovitá	150	350
<i>Celtis occidentalis</i> L. - brestovec západný	150	350
<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench - čerešňa vtáčia	80	240
<i>Cerasus mahaleb</i> (L.) Mill. - čerešňa mahalebková	80	100
<i>Chamaecyparis lawsoniana</i> (A. Murray) Parl. - cyprušteľ Lawsonov	130	230
<i>Chamaecyparis obtusa</i> (Siebold et Zucc.) Siebold et Zucc. - cyprušteľ tupolistý	130	200
<i>Cornus mas</i> L. - drien obyčajný	80	100
<i>Corylus avellana</i> L. - lieska obyčajná	80	90
<i>Corylus colurna</i> L. - lieska turecká	150	300
<i>Crataegus laevigata</i> (Poir.) DC. - hloh obyčajný	80	150
<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. - hloh jednozemenný	80	200
<i>Cryptomeria japonica</i> (L.f.) D. Don - kryptoméria japonská	130	200
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L. - hlošina úzkolistá	130	250
<i>Fagus sylvatica</i> L. - buk lesný	200	500
<i>Fraxinus americana</i> L. - jaseň americký	130	300
<i>Fraxinus angustifolia</i> Vahl. - jaseň úzkolistý	200	500
<i>Fraxinus excelsior</i> L. - jaseň štíhly	200	500
<i>Fraxinus ornus</i> L. - jaseň mannový	80	130
<i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall. - jaseň červený	150	350
<i>Ginkgo biloba</i> L. - ginko dvojlaločné	150	280
<i>Gleditsia triacanthos</i> L. - gledícia trojtrňová	150	350

Druh dreveniny	Vek	Obvod (cm)
<i>Gymnocladus dioica</i> (L.) K. Koch - beztrňovec dvojdomý	150	400
<i>Juglans nigra</i> L.- orech čierny	150	450
<i>Juglans regia</i> L. - orech kráľovský	120	300
<i>Juniperus communis</i> L. - borievka obyčajná	50	60
<i>Koelreuteria paniculata</i> Laxm. - jaseňovec metlinatý	100	100
<i>Larix decidua</i> Mill. - smrekovec opadavý	200	320
<i>Liriodendron tulipifera</i> L. - ľáľovník tulipánokvetý *	150	400
<i>Maclura pomifera</i> (Raf.) C.K. Schneid. - maklura oranžová *	120	200
<i>Magnolia acuminata</i> (L.) L. - magnólia končistolistá *	150	250
<i>Magnolia x soulangiana</i> Soul.-Bod. - magnólia Soulangova *	100	160
<i>Malus sylvestris</i> Mill. - jabloň planá	80	200
<i>Morus alba</i> L. - moruša biela	150	400
<i>Morus nigra</i> L. - moruša čierna	150	300
<i>Padus avium</i> Mill. - čremcha obyčajná	80	200
<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud. - paulownia plstnatá	100	300
<i>Picea abies</i> (L.) H. Karst - smrek obyčajný	100	300
<i>Picea omorika</i> (Pančić) Purk. - smrek omorikový	100	150
<i>Picea orientalis</i> (L.) Link - smrek východný *	100	200
<i>Picea pungens</i> Engelm. - smrek pichľavý	120	250
<i>Pinus cembra</i> L. - borovica limbová	200	320
<i>Pinus jeffreyi</i> Grev. et Balf. - borovica Jeffreyova *	120	300
<i>Pinus mugo</i> Turra. - borovica horská	80	60
<i>Pinus nigra</i> [J.F.?] Arn. - borovica čierna	170	300
<i>Pinus ponderosa</i> Dougl. ex P. et C. Laws. - borovica ťažká *	120	300
<i>Pinus strobus</i> L. - borovica hladká	150	350
<i>Pinus sylvestris</i> L. - borovica lesná	100	320
<i>Platanus hispanica</i> Münchh. - platan javorolistý	180	500
<i>Platanus occidentalis</i> L. - platan západný	200	550
<i>Platanus orientalis</i> L. - platan východný	180	500
<i>Populus alba</i> L. - topoľ biely	150	600
<i>Populus nigra</i> L.- topoľ čierny	150	600
<i>Populus tremula</i> L. - topoľ osikový	100	500
<i>Populus x canescens</i> (Aiton.) Sm. - topoľ sivý	150	600
<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco - duglaska tisolistá	150	350
<i>Pyrus communis</i> L. emend. Burgsd. - hruška obyčajná	100	250
<i>Pyrus pyrausta</i> (L.) Burgsd. - hruška planá	100	250
<i>Quercus cerris</i> L.- dub cerový	200	500
<i>Quercus dalechampii</i> Ten. - dub žltkastý	150	450
<i>Quercus frainetto</i> Ten. - dub balkánsky	150	400
<i>Quercus pedunculiflora</i> K. Koch - dub sivý	150	400
<i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl. - dub zimný	250	600
<i>Quercus polycarpa</i> Schur - dub mnohoplodý	150	400
<i>Quercus pubescens</i> Willd., nom.cons.prop.- dub plstnatý	100	200
<i>Quercus robur</i> L. - dub letný	250	600
<i>Quercus rubra</i> L. - dub červený	150	300
<i>Quercus virgiliana</i> Ten. - dub jadranský	100	250
<i>Robinia pseudoacacia</i> L. - agát biely	150	450

Druh dreviny	Vek	Obvod (cm)
Salix alba L. - vrba biela	120	500
Salix caprea L. - vrba rakytová	80	250
Salix fragilis L.- vrba krehká	100	300
Sambucus nigra L. - baza čierna	80	100
Sequoiadendron giganteum (Lindl.) Buchholz - sekvojovec mamutí	120	450
Sophora japonica L. - sofora japonská	150	350
Sorbus aria (L.) Crantz - jarabina mukyňová	100	150
Sorbus aucuparia L. - jarabina vtáčia	80	200
Sorbus domestica L. - jarabina oskorušová	100	280
Sorbus torminalis (L.) Crantz - jarabina brekyňová	100	250
Staphylea pinnata L. - klokoč perovitý	80	80
Taxodium distichum (L.) Rich. - tisovec dvojradový	150	350
Taxus baccata L. - tis obyčajný	200	150
Thuja occidentalis L. - tuja západná	120	300
Thuja plicata D. Don ex Lamb. - tuja riasnatá	150	350
Tilia cordata Mill. - lipa malolistá	200	600
Tilia platyphyllos Scop. - lipa veľkolistá	200	600
Tilia tomentosa Moench - lipa striebistá	150	450
Tilia x vulgaris Hayne - lipa obyčajná	200	600
Tsuga canadensis (L.) Carrière - jedľovec kanadský	130	300
Ulmus glabra Huds - brest horský	200	400
Ulmus laevis Pall. - brest väzový	200	400
Ulmus minor Mill. - brest hrabolistý	200	400

Poznámka:

Vedecké mená stromov označených (*) sú uvedené podľa "Slovenského botanického názvoslovia" (Červenka, 1986). Ostatné vedecké mená stromov sú uvedené podľa "Zoznamu nižších a vyšších rastlín Slovenska" (Marhold, Hindák, 1998).

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Projekt ochrany chráneného stromu Názov chráneného stromu

Spracovateľ: titul, meno, priezvisko
organizačný útvar ŠOP SR, miesto a rok vypravovania

PROJEKT OCHRANY CHRÁNENÉHO STROMU
 podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
 v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“)

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE**1.1. Názov chráneného stromu**

--

1.2. Druh a parametre chráneného stromu

Poradové číslo stromu	Druh dreviny (slovenské meno, vedecké meno, autor; ak sú známe, uvedú sa aj nižšie systematické jednotky)	Obvod kmeňa /cm/	Výška stromu /m/	Priemer koruny /m/	<u>Vek /roky/</u> Pri reálnom veku stromu sa k hodnote uvedie aj skratka „RV“

1.3. Zdravotný stav chráneného stromu

Poradové číslo stromu	Hodnotenie zdravotného stavu stromu

1.4. Lokalizácia chráneného stromu

Kraj:

Okres:

Obec:

Katastrálne územie:

Podrobná lokalizácia popisom:

Súradnice polohy chráneného stromu:

Poradové číslo stromu	Súradnica X	Súradnica Y

1.5. Vymedzenie ochranného pásma**Vymedzenie ochranné pásma podľa § 49 ods. 5 zákona**

--

Vymedzenie ochranné pásmo podľa § 49 ods. 6 zákona

Ochranným pásmom podľa § 49 ods. 6 zákona je územie okolo chráneného stromu v plošnom priemete jeho koruny, ktorý je zväčšený o jeden a pol metra, najmenej však v okruhu 10 m od kmeňa stromu.

1.6. Odôvodnenie ochrany

--

1.7. Podmienky ochrany**Chránený strom**

Chránený strom sa vyhlasuje podľa § 49 ods. 1 zákona. Na ochranu chránených stromov sa vzťahujú rovnako ustanovenia § 46 a 47 ods.1, 2, 3 druhá veta a 11 zákona. Osobitne je potrebné zdôrazniť ustanovenie § 47 ods. 1 – „Zakazuje sa poškodzovať a ničiť dreviny“.

Na výrub a spôsob ošetrovania chráneného stromu sa podľa § 49 ods. 3 zákona vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody. V prípade povoleného výrubu sa použije obdobne ustanovenie § 48 a následne sa zruší vyhlásenie ochrany chráneného stromu.

Ak to vyžaduje záujem ochrany chráneného stromu, možno vyhlásiť ochranné pásmo, a to spôsobom, akým sa vyhlasuje chránený strom.

Ochranné pásmo

Ochranné pásmo sa vymedzuje a vyhlasuje podľa §49 ods. 5 zákona/ods. 6 zákona. V ochrannom pásme chráneného stromu sú zakázané činnosti podľa § 49 ods. 7 zákona. Na zakázané činnosti podľa ods. 7 sa vzťahujú ustanovenia o výnimkách podľa § 29 ods. 1 a 3 rovnako.

1.8. Stav podľa katastra nehnuteľností ^{1/}

Poradové číslo stromu	Katastrálne územie	Číslo parcely (C-KN) (chránený strom)	Číslo parcely (C-KN) (ochranné pásmo)	Stav KN k

1.9. Vlastnícke vzťahy ^{1/}

Katastrálne územie	Číslo parcely (C-KN)	Druh pozemku (C- KN)	Číslo parcely (E-KN) ^{2/}	Vlastník	Číslo listu vlastníctva	Správca, nájomca alebo iná oprávnená osoba

^{1/} Na dokladovanie katastrálneho stavu a vlastníckych vzťahov sa k projektu ochrany chráneného stromu prikladá aktuálny výpis z katastra nehnuteľností.

^{2/} Číslo parcely registra „E“ katastra nehnuteľností (E-KN) sa uvedie len v prípade, ak na parcelu registra „C“ katastra nehnuteľností (C-KN) nebol založený list vlastníctva, inak sa uvedie **0** (nula).

1.10. Dokumentácia

--

1.11. Stav podľa programu starostlivosti o les (PSL)

Poradové číslo stromu	Názov lesného celku	Platnosť PSL	Označenie lesného pozemku (chránený strom)	Označenie lesného pozemku (ochranné pásmo)	Druh lesného pozemku podľa využívania; pri lesných porastoch kategória lesa	Číslo parcely (C-KN)

Spracovateľ projektu ochrany: titul, meno, priezvisko a organizačný útvar ŠOP SR

V dňa

2. PRÍLOHY PROJEKTU OCHRANY

- 2.1. Katastrálna mapa so zakresom lokalizácie stromu a jeho ochranného pásma
- 2.2 Ortofotomapa so zakresom lokalizácie stromu a jeho ochranného pásma
- 2.3 Aktuálny výpis z katastra nehnuteľností

GAŠTAN JEDLÝ V ČASTEJ

Chránený strom

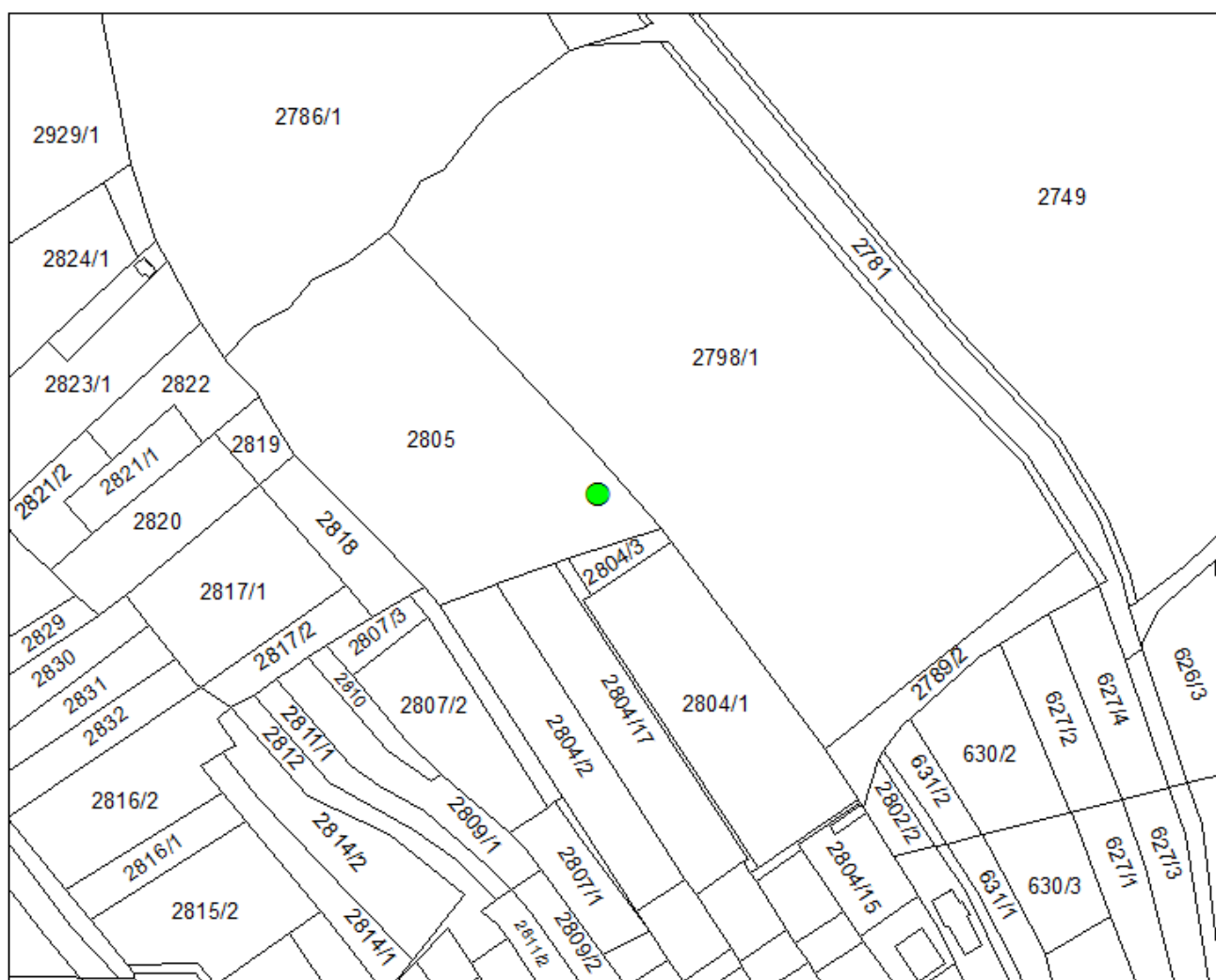
Katastrálna mapa: M 1: 2 000

Katastrálne územie: Častá

Stav k roku: 2015

chránený strom: ●

ochranné pásmo: ○

Neslúži na právne úkony.

Informačný systém katastra nehnuteľností © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky; Dátum poslednej aktualizácie: 07.04. 2015.

Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Malé Karpaty, 2015

Vyhotovil: Ing. Milan Krištof, Ing. Marek Štrbáň

GAŠTAN JEDLÝ V ČASTEJ

Chránený strom

Ortofotomapa: M 1: 5 000
Katastrálne územie: Častá
Stav k roku: 2008 - 2012

chránený strom: ●
ochranné pásmo: ○

Ortofotomapa © EUROSENSE, s.r.o., GEODIS SLOVAKIA, s.r.o.
Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Malé Karpaty, 2015
Vyhotovil: Ing. Milan Krištof, Ing. Marek Štrbáň

Usmernenie na vypracovanie projektu ochrany chráneného stromu podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“)

Titulná strana

Na titulnej strane projektu ochrany chráneného stromu (ďalej len „PO CHS“) sa doplní štandardizovaný názov chráneného stromu, vloží sa fotografia chráneného stromu/skupiny/stromoradia, uvedú sa informácie o spracovateľovi PO CHS, titul, meno, priezvisko, organizačný útvar ŠOP SR, miesto a rok vypracovania.

1/ ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1. Názov chráneného stromu

Uvedie sa štandardizovaný názov chráneného stromu.

Kontakt na názvoslovnú komisiu, ktorá štandardizuje názvy chránených stromov: Názvoslovná komisia ÚGKK, Geodetický a kartografický ústav Bratislava, Chlumeckého 4, 927 45 Bratislava (eva.miklusova@skgeodesy.sk). K žiadosti o štandardizáciu názvu CHS sa prikladá projekt ochrany chráneného stromu, vrátane súradníc polohy a mapových príloh projektu. Zabezpečuje spracovateľ projektu ochrany.

1.2. Druh a parametre chráneného stromu

Doplnia sa požadované údaje a hodnoty dendrometrických parametrov stromu, nasledovne:

poradové číslo stromu – zachováva sa jeho príslušnosť ku konkrétnemu stromu vo všetkých kapitolách projektu,

druh stromu – uvedie sa slovenské a vedecké meno druhu aj s uvedením autora, napríklad lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*); ak sú známe, uvedú sa aj nižšie systematické jednotky,

obvod kmeňa (cm) – meria sa vo výške 130 cm nad zemou s presnosťou na celé centimetre (napríklad 638); ak nie je možné merať v uvedenej výške, obvod sa zmeria v inej relevantnej výške, ktorej údaj sa tiež uvedie v tabuľke (napríklad 462 vo výške 115 cm); pri viackmenných chránených stromoch sa obvody uvádzajú vedľa seba oddelené lomkou, napríklad 258/320/450. Odporúča sa nezameniteľne vyznačiť a fixovať meracie značky pre budúce meranie obvodu kmeňa stromu,

výška stromu (m) – uvedie sa **meraná** výška s presnosťou na celé metre (napríklad 15),

priemer koruny stromu (m) – uvádza sa **meraný** priemer s presnosťou na celé metre, napríklad 28 (priemer koruny sa meria v dvoch na seba kolmých smeroch a do projektu ochrany sa uvedie priemer s vyššou hodnotou);

Poznámka: hodnota parametra je v prípade ochranného pásma vyhlasovaného podľa § 49 ods. 6 zákona vstupným údajom pre grafické zobrazenie ochranného pásma v GIS vrstve chránených stromov a ktorá je v mapovom zobrazení vystavená na webovom informačnom sídle ŠOP SR a je prílohou vyhlášky okresného úradu, ktorou sa vyhlasujú chránené stromy; veľkosť a tvar ochranného pásma vyhlasovaného podľa § 49 ods. 5 zákona sa rovnako po aktualizácii GIS vrstvy CHS preniesie do vyššie uvedeného mapového výstupu),

vek (roky) – uvádza sa buď reálny vek, ak je známy, alebo vek odhadovaný; v prípade reálneho (skutočného) veku v príslušnej bunke tabuľky pri hodnote veku sa uvedie skratka **RV**, napríklad: 258 RV, v takom prípade v kapitole 1.6. *Odôvodnenie ochrany* sa uvedú fakty,

ktoré reálny vek dokladujú. Hodnoty veku bez skratky RV sa budú považovať za odhadovaný vek.

1.3. Zdravotný stav chráneného stromu

Pre každý strom samostatne podľa poradového čísla stromu sa uvedie hodnotenie zdravotného stavu (viditeľné defekty a poškodenia vegetačných orgánov stromu – koreňových nábehov, kmeňa, koruny, asimilačných orgánov). Odporúča sa tiež hodnotiť negatívne vplyvy blízkeho okolia na strom – najmä postavenie stromu voči budovám alebo komunikáciám a iným inžinierskym stavbám.

1.4. Lokalizácia chráneného stromu

Doplnia sa názvy uvedených administratívnych jednotiek, v ktorých sa chránený strom nachádza, popisne sa uvedie podrobná lokalizácia miesta výskytu chráneného stromu, uvedú sa súradnice polohy stromu zo zamerania GPS.

1.5. Vymedzenie ochranného pásma

Ochranné pásmo chráneného stromu sa vymedzuje podľa potreby ochrany stromu. Vymedzenie ochranného pásma podľa § 49 ods. 5 zákona sa odporúča navrhovať efektívne a tak, aby bolo jednoznačne identifikovateľné v teréne, najvhodnejšie v jednoduchých geometrických tvaroch. Identifikácia v teréne je potrebná nielen pre zložky ochrany prírody, ale aj vlastníka, správcu, nájomcu pozemku na ktorom sa strom nachádza a tiež pre orgány činné v trestnom konaní. Najvhodnejšie je vymedzenie ochranného pásma kruhového, prípadne štvorcového alebo obdĺžnikového tvaru. V prípade ochranného pásma nepravidelného tvaru sa ochranné pásmo musí geodeticky zamerať a v teréne sa musia stabilizovať lomové body. Príklady na vymedzenie OP: 1/kruhového tvaru (Ochranným pásmom je územie v okruhu 15 m od kmeňa chráneného stromu/stromov), 2/tvaru štvorca (Ochranným pásmom je územie v tvare štvorca s rozmermi 30x30m s chráneným stromom/stromami v jeho geometrickom strede), 3/ tvaru obdĺžnika (Ochranným pásmom je územie v tvare obdĺžnika s rozmermi 20x50 m s chráneným stromom /stromami v jeho geometrickom strede a dlhšou stranou po spádnicí/vrstevnici). Ideálne je keď ochranné pásmo stromov v skupine/stromoradi sa navrhuje a vymedzuje rovnakým tvarom a veľkosťou pre každý strom. V opačnom prípade sa ochranné pásmo vymedzuje aj s doplnením poradového čísla chráneného stromu v dotknutej časti PO CHS.

Vymedzenie ochranného pásma podľa § 49 ods. 5 zákona

Podľa lokalizácie stromu a požiadaviek na zabezpečenie jeho ochrany sa slovne vymedzí tvar a veľkosť ochranného pásma chráneného stromu.

Vymedzenie ochranného pásma podľa § 49 ods. 6 zákona

Uvedie sa ustanovenie § 49 ods. 6 zákona: „Ochranným pásmom podľa § 49 ods. 6 zákona je územie okolo chráneného stromu v plošnom priemete jeho koruny, ktorý je zväčšený o jeden a pol metra, najmenej však v okruhu 10 m od kmeňa stromu“.

1.6. Odôvodnenie ochrany

Uvedie a stručne sa popíše kultúrny, vedecký, ekologický, krajinotvorný alebo estetický význam chráneného stromu, skupiny alebo stromoradia. Hodnotenie významu sa vykoná aj z regionálneho alebo národného hľadiska. Uvedú sa aj fakty, dokladujúce reálny vek stromu.

1.7. Podmienky ochrany

Odporúča sa uviesť dotknuté ustanovenia zákona k podmienkam ochrany chráneného stromu a ochranného pásma chráneného stromu v rozsahu, ako je uvedené v metodickom návrhu PO

CHS s tým, že v časti *ochranné pásmo* sa uvedie/vyberie aktuálny odsek k §49 zákona, podľa ktorého sa OP vymedzuje.

1.8. Stav podľa katastra nehnuteľností

Samostatne pre každý chránený strom sa podľa poradového čísla stromu uvedú požadované údaje, ktoré sa prevezmú z registra „C“ katastra nehnuteľností (C-KN). V stĺpci pre ochranné pásmo sa k číslu parcely C-KN uvedie aj slovo časť, napríklad 3221/2 – časť. Ak sú dotknuté viaceré parcely uvedú sa v jednej bunke za sebou a oddelia sa čiarkou (napríklad 3221/2 – časť, 3221/3-časť). Stav katastra nehnuteľnosti sa uvedie aktuálny v tvare DD.MM.RRRR.

1.9. Vlastnícke vzťahy

Pre účely vydania vyhlášky sa uvádza číslo parcely C-KN. Súčasne sa uvedie príslušné katastrálne územie, vlastník pozemku a číslo listu vlastníctva. Druh pozemku sa uvedie v súlade s prílohou č. 1 k vyhláške č. 461/2009 Z.z. ktorou sa vykonáva zákon NR SR č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov. Evidovaným druhom pozemku sú: orná pôda, chmeľnica, vinica, záhrada, ovocný sad, trvalý trávnatý porast, lesný pozemok, vodná plocha, zastavaná plocha a nádvorie, ostatná plocha. Ak je to relevantné, uvedie sa aj správca alebo nájomca pozemku. Číslo parcely E-KN sa uvedie len v tom prípade, ak list vlastníctva pre parcelu C-KN nebol založený. V opačnom prípade sa v príslušnej bunke tabuľky E-KN uvedie 0 (nula).

1.10. Dokumentácia

Uvedie sa citácia odbornej a inej literatúry, ako aj ostatná dokumentácia, včítane dokumentácie ochrany prírody, súvisiaca s navrhovaným chráneným stromom a jeho ochranou a tiež iné použité podklady.

1.11. Stav podľa Programu starostlivosti o les (PSL)

Údaje požadované v tabuľke sa uvedú v prípade, ak sa chránený strom a jeho ochranné pásmo nachádzajú na lesnom pozemku. Označením lesného pozemku môže byť číslo lesného porastu (JPRL) alebo číslo iného druhu lesného pozemku podľa využívania. V prípade potreby sa pod tabuľkou na vysvetlenie uvedie slovný komentár.

Informácie o spracovateľovi projektu ochrany

Uvedie sa titul, meno, priezvisko, organizačný útvar ŠOP SR, miesto a dátum vypracovania PO CHS.

Riadky a tabuľky v PO CHS, ktoré sa pre ich konkrétnu neaktuálnosť nevypĺňajú, sa z priestorových dôvodov a celkovej prehľadnosti projektu **vymažú!**

2. PRÍLOHY PROJEKTU OCHRANY

2.1. Katastrálna mapa so zákresom lokalizácie stromu a jeho ochranného pásma

(vyhotoví sa podľa vzoru k PO CHS a kopírovacie práva sa uvedú podľa aktuálneho stavu)

2.2. Ortofotomapa so zákresom lokalizácie stromu a jeho ochranného pásma

(vyhotoví sa podľa vzoru k PO CHS a kopírovacie práva sa uvedú podľa aktuálneho stavu)

2.3. Aktuálny výpis z katastra nehnuteľností

Príloha 4

Návrh na zrušenie chráneného stromu a jeho ochranného pásma
 podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Názov chráneného stromu / evidenčné číslo štátneho zoznamu

--

Predpis, ktorým bol vyhlásený chránený strom a jeho ochranné pásmo

--

Vymedzenie ochranného pásma

--

Lokalizácia

Kraj:	Okres:
Obec:	Katastrálne územie:

Stav podľa katastra nehnuteľností

Poradové číslo stromu	Druh dreviny	Katastrálne územie	Číslo parcely (C-KN) (chránený strom)	Číslo parcely (C-KN) (ochranné pásmo)	Stav KN

Vlastnícke vzťahy

Katastrálne územie	Číslo parcely (C-KN)	Druh pozemku (C-KN)	Vlastník	Číslo listu vlastníctva	Správca, nájomca alebo iná oprávnená osoba

Odôvodnenie návrhu na zrušenie

--

Spracovateľ návrhu (meno) :

Organizačný útvar ŠOP SR:

V

dňa

Prílohy: Katastrálna mapa so zákresom lokalizácie stromu a jeho ochranného pásma
 Aktuálny výpis z evidencie katastra nehnuteľností

Príloha 5

Adresár organizačných útvarov Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky

ŠOP SR, REGIONÁLNE CENTRUM OCHRANY PRÍRODY V PREŠOVE

Švábska 4, 080 01 Prešov, tel.: 051/756 74 18, 051/756 74 15

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO BIELE KARPATY

Trenčianska 31, 914 41 Nemšová, tel.: 032/659 83 87

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO CEROVÁ VRCHOVINA

Železničná 31, 979 01 Rimavská Sobota, tel.: 047/563 49 48

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO DUNAJSKÉ LUHY v Bratislave

Karloveská 63, 841 04 Bratislava, 02/642 839 82, **Pracovisko Dunajská Streda:** Korzo Bélu Bartóka 789/3, 929 01 Dunajská Streda, tel.: 031/551 62 29

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO HORNÁ ORAVA

Bernoláková 408, 029 01 Námestovo, tel.: 043/552 24 66

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO KYSUCE

U Tomali 1511, 022 01 Čadca, tel./fax: 041/433 56 06

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO LATORICA

ul. J. Záborského 1760/1, 075 01 Trebišov, tel.: 056/668 30 00

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO MALÉ KARPATY

Štúrova 115, 900 01 Modra, tel.: 033/553 66 11, 033/640 06 00

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO POĽANA

J. M. Hurbana 20, 960 01 Zvolen, tel.: 045/533 48 34

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO PONITRIE

Samova 3, 949 01 Nitra, tel.: 037/776 49 02, 037/776 49 01

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO STRÁŽOVSKÉ VRCHY

Orlové 189, 017 01 Považská Bystrica, tel.: 042/432 28 02

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO ŠTIAVNICKÉ VRCHY

Kammerhofská 26, 969 01 Banská Štiavnica, tel.: 045/691 19 31

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO VIHORLAT

Fraňa Kráľa 1, 071 01 Michalovce, tel.: 056/688 25 41, 688 25 41

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO VÝCHODNÉ KARPATY

Duchnovičova 535, 068 01 Medzilaborce, tel.: 057/748 02 91

ŠOP SR, SPRÁVA CHKO ZÁHORIE

Vajanského 17, 901 01 Malacky, tel.: 034/772 27 35

www.sopsr.sk